

HIGIENSKI UKREPI V FOTOKOPIRNICAH MED EPIDEMIJO COVID-19

30. 04. 2020

V času epidemije COVID-19 je potrebno poleg dobre higienske prakse, ki velja za posamezne storitve, upoštevati še dodatne ukrepe, ki jih navajamo v nadaljevanju.

Najpomembnejša pot prenosa novega koronavirusa je preko izločkov iz dihal in preko onesnaženih rok.

Roke vedno smatramo kot onesnažene, izjema je le neposredno po njihovem umivanju ali razkuževanju.

Z upoštevanjem vseh navedenih ukrepov bomo zmanjšali možnost za okužbo in s tem ščitili sebe in druge. Za pravilno izvajanje samozaščitnih ukrepov mora odgovornost prevzeti vsak posameznik. Popolne varnosti ni.

Splošni ukrepi, ki jih morajo upoštevati zaposleni in stranke:

- Svetujemo upoštevanje vseh splošnih ukrepov za zaščito pred okužbo z novim koronavirusom, navedenih na naslednji povezavi: <https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2019>. Priporočamo, da na vidnem mestu izobesite gradiva na temo umivanja in razkuževanja rok, higiene kašlja ter pravilne namestitve mask.
- Svetujemo smiselno upoštevanje **Priporočil za prodajalne in njihove zaposlene ob epidemiji novega koronavirusa SARS-CoV-2**: <https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-prodajalne-in-njihove-zaposlene-ob-epidemiji-novega-koronavirusa-sars-cov-2>
- Zaposleni in stranke morajo biti zdravi, brez znakov okužbe dihal (npr. nahod, kihanje, kašljanje, bolečine v žrelu, povišana telesna temperatura, motnje okušanja in vonja...).
- Pogosto naj si umivajo ali razkužujejo roke (npr. z razkužilom na osnovi 60-80 % alkohola).
- Naj se ne dotikajo obraza, zlasti ne ust, nosu in oči, preden so roke umite ali razkužene.
- Upoštevajo naj higieno kihanja in kašlja.
- Zaposleni in stranke nosijo maske in so dobro seznanjeni s pravilnim načinom nošenja in snemanja mask. Maska mora segati od korena nosu do pod brado, med nošenjem se

je ne dotikajo. Masko je treba zamenjati na dve do tri ure oziroma prej, če se zmoči. Pred in po uporabi maske si je treba temeljito umiti ali razkužiti roke.

- Čim manj naj se dotikajo različnih predmetov in površin, le toliko, kot je nujno potrebno.
- Starejši in bolniki s kroničnimi nenalezljivimi boleznimi z večjim tveganjem za težji potek bolezni morajo še posebej upoštevati preventivne ukrepe in se dodatno zaščititi. Dokler epidemija ne izzveni svetujemo, da te osebe razmislijo o nujnosti obiska fotokopirnic.
- Priporočamo brezstično plačevanje.

Ukrepi, ki jih morajo upoštevati izvajalci storitev – zaposleni:

- Največje število strank v prostoru naj bo skladno s priporočili za živilske trgovine oziroma enako številu zaposlenih, ki delajo pri fotokopirnem stroju.
- V prostoru mora biti zagotovljena možnost umivanja in razkuževanja rok za zaposlene ter razkuževanja rok za stranke.
- Podajalniki razkužila naj bodo nameščeni na vhodu.
- Zaposleni naj nadzirajo, da si stranke ob vstopu v trgovino razkužijo roke in nosijo maske.
- Nadzirajo naj razdaljo med osebami, najmanj 2 metra.
- Obvestila o zaščitnih ukrepih v obliki plakatov, infografik ipd. naj bodo razobešena na več mestih v fotokopirnici.
- Zaposleni naj si pogosto umivajo ali razkužujejo roke (npr. po uporabi telefona, računalnika, fotokopirnega stroja, blagajne, denarja...).
- Pogosto naj čistijo ali razkužujejo površine, ki se jih ljudje pogosto dotikajo, npr. kljuge, držala, ročaji, police, pulti, fotokopirni stroj, blagajna, tipke terminala POS.
- Prostore (tla, sanitarije...) očistimo in razkužimo vsaj enkrat dnevno po Priporočilih za čiščenje in razkuževanje prostorov izven zdravstvenih ustanov v času epidemije COVID-19: <https://www.nijz.si/sl/navodila-za-ciscenje-in-razkuzevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-katerih-se-je-zadrzeval>
- Prostore fotokopirnice je potrebno redno in učinkovito zračiti. V primeru mehanskega prezračevanja zrak ne sme krožiti, tudi rekuperacija zraka ni dovoljena. Svetujemo upoštevanje Navodil za prezračevanje prostorov izven zdravstvenih ustanov v času širjenja okužbe COVID-19: <https://www.nijz.si/sl/navodila-za-prezracevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-casu-sirjenja-okuzbe-covid-19>
- Pri blagajnah naj se za zaščito zaposlenih namestijo zaščitni zasloni iz pleksi stekla.
- Po izvršenem plačilu storitve naj se razkužijo površine, ki se jih dotikamo (npr. blagajna, blagajniški pult, tipke terminala POS), enako tudi roke.
- Izvajalec naj ima nekaj mask na zalogi za primer, če pride stranka brez maske.

Pri izvedbi postopka za fotokopiranje je potrebno upoštevati splošne higienske ukrepe:

- Priporočamo, da se naročanje storitev izvede elektronsko (npr. predhodno pošiljanje dokumentov za fotokopiranje v pdf. ali drugi, za ponudnika sprejemljivi obliki).
- *Knjiga/zvezek/posamezni listi*: zaposleni si pred prevzemom gradiva umije ali razkuži roke. Po vsaki uporabi fotokopirnega stroja naj zaposleni uporabljene površine, ki so bile v stiku s knjigo/zvezkom/posameznimi listi ali se jih je zaposleni dotikal (npr. tipke, steklena površina optičnega čitalca in odlagalni predalnik za natisnjeno gradivo) prebriše z razkužilnim sredstvom za površine, ki vsebuje 70-80 % etanola ali z alkoholnimi robčki. Ko zaposleni stranki preda prekopirano gradivo, si ponovno umije ali razkuži roke. Ob tem stranki svetuje naj prejeta gradivo (tiskarski papir)¹ pusti odležati 3 ure oz. dlje za druge vrste materiala (karton 24 ur, plastika 7 dni).
- *USB ključ*: ponovimo zgoraj opisan postopek, le da zaposleni pred in po rokovanju z USB ključem, površino le-tega prebriše z razkužilnim sredstvom za površine, ki vsebuje 70-80 % etanola ali z alkoholnimi robčki.
- *Aparati za vezavo gradiva*: pred in po vsaki uporabi naj se površina aparata prebriše z razkužilnim sredstvom za površine, ki vsebuje 70-80 % etanola ali z alkoholnimi robčki.
- Fotokopirni stroj in aparat za vezavo gradiva naj uporablja le zaposleni.

Navedena priporočila so podana s higienskega vidika. Natančnejša navodila za posamezna delovna mesta poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih.

Ukrepi, ki jih morajo upoštevati stranke:

- V fotokopirnico vstopajo samo zdrave osebe, brez znakov okužbe dihal.
- Zadrževanje v fotokopirnici naj bo čim krajše, omeji naj se na le toliko časa, kot je nujno potrebno za izvedbo storitve.
- Pri vходу in izhodu si stranke obvezno razkužijo roke.
- Upoštevajo naj higieno kihanja in kašlja.
- Zagotavljajo naj zadostno razdaljo med osebami, najmanj 2 metra.
- Naj se ne dotikajo obraza, zlasti ne ust, nosu in oči, preden so roke umite ali razkužene.

¹ Po do sedaj znanih podatkih iz literature na osnovi laboratorijskih raziskav novi koronavirus SARS-CoV-2 na tiskarskem in tekstilnem papirju preživi 3 ure, na kartonu 24 ur, na gladkih površinah, kot so steklo in bankovci, 4 dni, na gladkih površinah, kot sta jeklo in plastika, 7 dni.

- Nosijo naj maske in so dobro seznanjeni s pravilnim načinom nošenja in snemanja mask.
- Čim manj naj se dotikajo katerihkoli površin in predmetov.
- Priporočamo brezstični način plačevanja.
- Pred izhodom si razkužijo roke, pravilno snamejo masko ter si ponovno razkužijo roke.
- Po prihodu domov naj gradivo, zaščiteno s plastičnimi ovojnici ali iz drugih gladkih materialov, prebrišejo z alkoholnim razkužilom. Ostale nezaščitene izdelke (npr. posamezni listi papirja ali kartona...) naj odložijo na nedostopen predel in jih pričnejo uporabljati po preteku vsaj toliko časa¹, kot je trenutno znano, da virus preživi na materialu, iz katerega je predmet. Če je predmet iz različnih materialov upoštevamo čas za material, na katerem virus preživi najdlje.

Reference:

1. Chin, AWH, Chu JTS, Perera MRA, et al. Stability of SARS-CoV-2 in different environmental conditions. The Lancet Microbe 2020; Dosegljivo na: [https://doi.org/10.1016/S2666-5247\(20\)30003-3](https://doi.org/10.1016/S2666-5247(20)30003-3).
2. van Doremalen N, Bushmaker T, Morris DH, et al. Aerosol and Surface Stability of SARS-CoV-2 as Compared with SARS-CoV-1. N Engl J Med 2020;382(16): 1564-67.
3. Lane E. Lockdown light'. Stores reopen in Italy amid coronavirus measures. AJC. Atlanta. News. Now 2020. Dosegljivo na: <https://www.ajc.com/news/lockdown-light-stores-reopen-italy-amid-coronavirus-measures/j2VQQ5Ykar6YjRxzErCu6I/>.
4. Anderson P. Coronavirus Worklife: Italy's Bookstores Can Reopen; Brazilian Publishers Ramp Up Promotion. Publishing Perspectives 2020. Dosegljivo na: <https://publishingperspectives.com/2020/04/coronavirus-worklife-italys-bookstores-can-reopen-brazilian-publishers-ramp-up-promotions-covid19/>.
5. Anderson P. Coronavirus: Germany Is To Follow Italy in Potential Bookstore Openings. Publishing Perspectives 2020. Dosegljivo na: <https://publishingperspectives.com/2020/04/coronavirus-germany-is-to-follow-italy-in-potential-bookstore-openings-covid19/>.
6. Farrell H. Bookstores start to reopen in Florence. Dosegljivo na: <https://www.theflorentine.net/2020/04/15/bookstores-reopen-florence/>.